

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Alkotmányi különösségek.

Viktor János e lap ezévi első számában Nincsenek moderatoraink címmel nagyon tanulságos dolgokat mondott el a mi alkotmányunknak arról a rendszeréről, melyszerint nálunk a gyűléseken elnöklés és általán az ügyek vezetése állandóan hozzá van kötve bizonyos, hosszabb időtartamra betöltött hivatalokhoz s rámutatott azokra az előnyökre, melyek a külföldi testvéreinknél meglévő moderátori intézménnyel, vagyis az elnökségnek gyűlésről-gyűlésre változtatásával velejárnak.

Mindenki tudja, aki csak valamennyire is foglalkozott a református egyházak egyházalkotmányi rendszereivel, hogy a mi egyházalkotmányunknak nagyon sok intézménye van, amely magában álló a református egyházak között. Érdekes, hogy ámbár meglehetősen gyakran hallunk igen szép szónoklatokat és olvasunk szép írásműveket a zsinat-presbiteri elvek minél tökéletesebb érvényesüléséről, éppen azokat az intézményeinket, amelyek ezzel a legkevésbé férnek össze, nem igen szokták támadni. Nos, én még kevésbé akarom azt tenni. Mégis nem tudom megállani, hogy némely különösségére a mi egyházalkotmányunknak rá ne mutassak, olyanokra, amelyek felfogásom szerint az egyház helyes és célszerű kormányzásának rovására esnek és amelyek esodálatosképpen nálunk, magyaroknál, szemet mégsem szűrnak. Hogy nem szűrnak szemet, azt azért merem állítani, mert most tanulmányoztam végig az egyházmegyéknek az egyházalkotmányi törvényjavaslatra tett észrevételeit és sok olyat, amit vártam, nem találtam.

Ez alkalommal csak a legsúlyosabb észrevételemet akarom elmondani.

Ez pedig az ellen irányul, hogy a mi egyházalkotmányunk szerint csak a felsőbb, vagy legfelsőbb egyházi alakulatok körébe beállítani anélkül, hogy az alsóbb fokokon bármiféle egyházi munkát végezne.

A jellegzetesen zsinat-presbiteri egyházalkotmányokban a felsőbb hatóságok mindig fokozatos képviselő útján alakulnak. Az egy-

háztanácsból megy a pásztor és egy presbiter az egyházmegye gyűlésére; innen mennek a gyűlés saját kebeléből választott képviselők a tartományi, meg az Egyetemes Zsinatra; viszont mindegyik gyűlés maga választja meg az elnökét és a jegyzőit ugyancsak a maga kebeléből. Vagyis akármilyen fokú egyházkörmánczó gyűlésről van szó, a tagok mindig pásztorok és presbiterek. Aki nem presbiter, az semmilyen fokon sem vehet részt az egyház igazgatásában.

Mi azonban sajátságosképpen a zsinat-presbiteri elvekre hivatkozással a magasabb egyházalakulatok tisztviselőit az egyháztanácsok szavazataival választjuk meg, nem követvén ki egyebet, minthogy az előjárók fele „lelkészi”, fele meg „világi” legyen s hogy az előbbieket a választóalakulat körében viselje hivatalát. Ezek szerint a theologiai professzort, vagy akármely más „lelkészjellegű” tanárt meg lehet választani egyházmegyei vagy egyházkerületi tanácsbírónak, vagy jegyzőnek, úgyszintén konventi, vagy zsinati tagnak, holott az egyházközség körében semminemű szolgálatot nem teljesít s talán sohasem is teljesített. Hasonlóképpen bármely világi urat meg lehet választani ezen pozíciók bármelyikébe anélkül, hogy alsóbbfokon is teljesítene szolgálatot.

Itt a tiszántúli egyházkerületben is vagyunk szép számmal ilyenek. Van olyan egyházkerületi tisztviselő- és zsinati tag-társam, aki soha sem egyházközségben, sem egyházmegyén nem végzett semmi szolgálatot.

Sőt magam is ilyenformán vagyok. Az én egyházi szolgálatom is harmadfokon onnan-felfelé megyen, mert a debreceni egyházközségnek presbiterem vagyok ugyan, de a fokozatoság folytonossága nálam is megszakad, mert semmiféle egyházmegyei kapcsolatom nincs.

Lehet, hogy aki az ellenkezőt nem próbálta, azt hiszi, hogy ez így is jól van. Én azonban éppen a magam tapasztalata alapján merem mondani, hogy semmiképpen sem jól van. Továbbá ugyancsak erre támaszkodva merem azt mondani, hogy igen bölcs ám a külországi református egyházalkotmányok legtöbbjének az

a szabálya, mely a magasabb alakulatok kiépítését nem az egyházközségek tanácsaira, hanem az egyházmegyék gyűléseire bizza. Nem éppen azért, mert az egyházmegyei gyűlések már mindenestre szélesebb látókörűek és így a kiválasztás teljesítésére már ebből a szempontból is alkalmasabbak. Hanem azért, mert azok, akik az egyházmegye igazgatásában részt vesznek, ott megszerzik az alkalmasságot a magasabb egyházalakulatokban való közreműködésre, míg ugyanezt az egyházközség körében működés nem szükségképpen hozza magával.

Én például, amint mondtam, szerencsés vagyok a debreceni egyházközség presbitere lehetni. Azt azonban, hogy ezen minőségem alkalmasabbá tenne az egyház ügyeivel foglalkozásra, egyáltalán nem tapasztalom. Sőt, sokszor emlékezetembe kell hoznom azt, hogy olyan egyházközség, mint a debreceni, csak ez az egy van nemcsak a tiszántúli egyházkerületben, hanem az egész Magyarországon is, amikor tehát az egyházközségeinket illető valamely rendelkezést kell tenni, nem szabad a debreceni viszonyokat szem előtt tartani.

Jó, de hát akkor mit tartsak szem előtt? Mintegy másfél évtizeden át viseltem egyházmegyei tisztséget is.

Szerény, kis egyházmegyében, amelyben azonban volt városi gyülekezet is, volt falusi is; volt jómódú egyházközség és volt kolduszegény; volt párszáz lelkű sanyarú lévitaság és volt többezer virágzó ekklézsia, amelynek vagyonos gazdái úgy gondolták, hogy a püspöknek is megtiszteltetés volna, ha az ő fatornyos templomuknak papja lehetne.

Míg ott dolgoztam az egyházmegyében, az egyházkerületi feladataim végzése közben sem jöttem sohasem zavarba. Mert ott, az egyházmegyében megismertem az igazi egyházi életet a maga lüktető elevenségében: megismertem a szükségleteket, a törekvéseket, a hiányokat, a nyomorúságokat.

Most már, egy másik évtized óta, nem dolgozom egyházmegyében. Azóta a közbizalom sok előkelő megbízásra emelt. Tagja lettem a Konventnek és több bizottságának, valamint a Zsinatnak s egyik úgy, mint másik helyen, éppúgy mint az egyházkerületen is ugyancsak tevékeny részt kell vennem a bizottságok munkájában.

Mindenki azt gondolhatja tehát, hogy már én csak alaposan jártas vagyok az egyházigazgatás minden részében. Mindenki ezt gondolhatja, de én magam tudom, hogy nem vagyok. Hova inkább éreznem kell, hogy kicsúszott a talaj a lábam alól, nincs meg az összeköttetésem az igazi élettel, hogy hova inkább merő bürokráciává válik amit csinálok és nem lesz többé élő közigazgatás.

Ezt én így nagyon jól érzem és látom. És ahogyan én így járok, bizonyára így járnak azok a társaim is, akik szintén csak a felső

fokon igazgatnak, talán — ellenkező tapasztalatok híjján — nem veszik is észre.

Azért csudálkozom azon, hogy a sok mindenféle észrevétel között egyetlen egy sem emelkedett aziránt, hogy a felsőbb hatóságok körében csak olyanok legyenek foglalkoztatva, akik valamely egyházmegyei igazgatásban is részt vesznek.

Akit arra méltóknak tartunk, hogy a magasabb egyházi igazgatásban részt vegyen, bízunk meg valamely egyházmegyei feladat végzésével is. Akit pedig nem tartunk alkalmasnak arra, hogy az egyházmegyei igazgatásban, bármily szerény hatáskörrel és bármily jelentéktelen megbízással foglalkoztassunk, attól nem kívánjuk azt se, hogy a magasabb testületekben foglalkozzék, mert az Antaeus mitológiai példázata a mi egyházi életünkben is igaz.

K. B.

EGYHÁZ

Kikísérjük-e a temetőbe a halottakat?

Fenti kérdést — tekintettel az alább elmondandókra — inkább így kellett volna feltennem: Kikísérhetjük-e? Ugyanis az új liturgiális törvény idevonatkozó kategorikus rendelkezése — bár elvi szempontból annak helyességét vitatni nem lehet — nem minden gyülekezetünkben vihető keresztül, amint erre e lap régebbi számaiban Gönczy Béla és Papp Imre cikkei is reámutattak. Miután dr. Révész Imre a Gönczy Béla cikkéhez fűzött reflexiójában kívánatosnak tartotta, hogy e kérdés az érdekelt lelkipásztorok részéről az egyházi lapokban behatóan megbeszéltessek s a vonatkozó anyagra az Egyetemes Konvent figyelme kellő időben felhívassék, indítatva éreztem magamat, hogy mint e rendelkezés által igen érzékenyen érintett lelkipásztor, a kérdéshez saját tapasztalataim alapján és viszonyaim szerint is hozzászóljak.

A szóban levő rendelkezés elvi helyességét fentiekben már koncedáltam, mert kétségtelen, hogy mivel a katolikus és baptista stb. halottakat minden esetben kikíséri a plébánus, illetve a gyülekezeti előjáró, kívánatos, hogy a református temetési szertartás is lelkész jelenlétében érjen véget a temetőben. Az is kétségtelen, hogy egy kisebb gyülekezetben, ahol az évi temetési esetek száma a 30-at, vagy 40-et alig haladja meg, úgyszintén azon — ezidőszerint még kivételes — nagyobb gyülekezetekben, ahol kötelező, vagy rövidesen kötelezővé válik a temetői ravatalozás, az új rendelkezés végrehajtása semmi különösebb nehézséget nem okoz.

Vannak azonban olyan egyházközségek — főként a Nagyalföldön s ilyen a berettyóújfalui is —, ahol ezen rendelkezés végrehajtása szinte elviselhetetlen terhet ró a lelkipásztorra. A gyülekezet lélekszáma megközelíti a 8000-et,

az évi temetési esetek száma a 200-at s az egyházi élet gondja, baja egy rendes lelkipásztor vállain nyugszik, aki mellett ugyan szolgál egy segédlelkész is, azonban az egyházjegyzői teendőkkel — adókimutatás, az évi zárszámadások elkészítése, a presbiterium jegyzőkönyvének vezetése, választói névjegyzék összeállítása stb., stb. — agyonterhelten. Van ugyan az egyházban hitoktatói állás is rendszeresítve, azonban a heti 30-as óraszám s vasárnap délelőttönként az iskolai istentiszteleten kívül levente istentisztelet tartása stb., stb. reá is éppen elég terhet ró, úgyhogy a szoros értelemben vett lelkészi munkában kiegészítőként nem vehető igénybe.

Hogyan alakul tehát a helyzet Berettyóújfaluban, ha az új liturgiális törvény rendelkezését végre kell hajtánunk? Évente 200 esetben kell megjárunk a központtól távolos s amellett az őszi esőzések beálltától tavaszig szinte járhatatlan útú temetőt. Ez a teendő csekély túlzással évente 200 félnapi elfoglaltságot jelent. Hiszen az egyes temetési esetekhez való lelkismeretes előkészítés, a szertartás elvégzése, a temetőbe ünnepélyes lassú tempóban való kimenetel, az ottani szertartás, az elhantolás bevétele és a hazajövetel esetenként négy teljes órát vesz igénybe, ami kétszáz esetre vonatkoztatva évi 800 órai elfoglaltságot jelent, ami egy középiskolai tanárnak havi 80 óra munkaidőt számítva tízhónapi tanítási idő mellett az egész évi hivatalos elfoglaltságát kiteszi időben. Am ez a 200 temetés a berettyóújfalui lelkész teendőinek csak igen jelentéktelen hányadát adja, holott egy lelkészt igen nagy mértékben leköt. Azt csak mellékesen jegyzem meg, hogy a temetést végző lelkész kedvezőtlen idő esetén a meghülés veszélyének is könnyen ki van téve, ami ha olykor-olykor bekövetkezik, őt egyéb munkájában fogja meggátolni, továbbá, hogy a sáros utak gyakori járása ruháit tönkreteszi, úgyhogy nem egyszer szárnalmas állapotban fog a lelkész a temetőből hazakerülni, térdig sárosan és fáradtan, kívánható-e, hogy akkor úgyszólván pihenés nélkül egyéb munkához lásson, amit pedig halasztania éppen-séggel nem lehet. De meg nem egyszer megtörténik, hogy ugyanazon délutánra két-három temetés is összetorlódik — amihez Bihar vármegye itteni közkórháza is hozzájárul —, de ugyanazon délután egy-két esketést is el kell végeznie a lelkésznek, sőt bibliaórája, vagy más fixidőben végzendő elfoglaltsága is van, vagy másnapi predikációjára kell készülnie.

Eddig az volt a helyzet, hogy csak azokat a halottakat kísértük ki, akiknek hozzátartozói ezt — igen szórványosan — óhajtották, továbbá az egyházi életben különösebb érdemeket szerző egyéneket, pl a presbitereket. S egy ilyen kikísérés a különösebb megtiszteltetés jellegével bírt. Ha ezután az egyhetes cigánygyereket is kikísérjük, nem devalválódik-e az egész ünnepélyes aktus értéke a közönség sze-

mében? De van a dolognak egy anyagi vonatkozású oldala is. A négyéven aluli halottakat ugyanis egyházunkban ösödök óta kisharanggal és énekszóval temetik. Az összköltségek ilyen esetben az egyházi szertartásért 5 pengőt tesznek ki. De még ilyen minimális díjszabás mellett is megtörténik, hogy a párnapos, vagy párhetes halott hozzátartozói, kik ezt a csekély összeget is meg akarják takarítani, külön kapacitálni kell, hogy az egyházi szertartást ne mellőzzék. Előre látható kellemetlenségek és a lelkész személye ellen irányuló meggyanúsítások fognak bekövetkezni, mihielyst a lelkészi szolgálat ezen négyéven aluli halottaknál is általánosan kötelezővé tétetik. Sőt egészen bizonyos, hogy az esetek nagy többségében a lelkészi szolgálat díját a gyermekhalott hozzátartozói nem fogják megfizetni, még akkor sem, ha azt anyagi helyzetüknél fogva megtehetnék, azzal az indokolással, hogy ők nem kívánják a lelkipásztor temetési szolgálatát igénybevenni. Már pedig, amíg a jelenlegi stóla-rendszer fennáll, a lelkipásztort ilyen természetű kellemetlenségeknek kitenni már csak hivatali tekintélyének megóvása és híveivel való zavartalan jóviszonya szempontjából sem szabad.

Sok olyan megjegyzés kínálkoznék még, ami a szóbanlevő ügy megvilágításához szorosán hozzátartozik. Kérdésbe tehető például, hogy egy-egy igényesebb szolgálati helyen célszerű-e a lelkész többrehivatott teljesítőképeségét fizikai strapával kötni le, amikor az az energia és munkakedv építőbb és gyümölcsözőbb módon volna használható. Amíg ugyanis az én egyházamban a temetőbe kikísérés kívánalma általában teljesen távol áll a hívek gondolatvilágától, annál visszatetszőbb lesz, ha majd az új rend életbeléptetése után a lelkész, azon törvény szerint, hogy egy test ugyanazon időben két helyen egyszerre nem lehet, nem jelenik meg itt, vagy ott, hol jelen kellene lennie, vagy kifáradva, családi körében tölti azokat az esti órákat, amelyeket egyébként háziistentiszteleten, vagy bibliaórán töltene el. Végül csupán arra kívánok reámutatni, hogy amit egy fiatalabb korban levő lelkipásztor ha nagy megerőltetéssel is teljesíteni képes, nem képes arra, mondjuk, egy hatvan éven felüli, vagy gyöngébb szervezetű lelkipásztor. Már pedig a mi öregjeink kíméletet érdemelnének s a kényszernyugdíjazás nyomorúságának egy becsületes kötelességteljesítésben töltött élet után annál kevésbé tehetők ki, mert egy teljes szolgálati idővel rendelkező református lelkész, szemben egy hasonló szolgálatú református tanítóval félnyugdíjjal s egy teljes szolgálatú református középiskolai tanárhoz képest csupán egyharmad nyugdíjjal fejezheti be aktív munkálkodását. Amíg ez a kérdés intézményesen megoldva nincs, amíg a lelkipásztor 40 éves szolgálat után havi 5—600 pengő nyugdíjjal vissza nem vonulhat pályájáról, mindaddig nagyfokú igazságtalanság és méltánytalanság

őket öregségükben elviselhetetlen helyzetbe belekényszeríteni.

Konkluzióm tehát a következő: meg kell találni a módját annak, hogy azokban a magas lélekszámú gyülekezetekben, amelyekben a lelkészi-, illetve a segédlelkészi állások jelenlegi száma mellett a halottak kikisérése nehézség nélkül nem vihető keresztül, az egyházközség lényegesebb megterhelése nélkül kiegészítő munkakerő alkalmaztassék, illetve újabb segédlelkészi állás szerveztessék s mindaddig, amíg ez nem vihető keresztül, a szóbanlevő törvényes rendelkezés végrehajtása mellőztessék.

(Berettyóújfalú.) Dr. Hajdú Gyula.

KÖZÉLET

Farsang és böjt.

Igy van ez a naptárban is. Egymásután következnek: a farsang és a böjt.

Sőt van egy jó magyar példabeszéd is, amelyik azt mondja: Minden farsangnak van egy böjtje.

Természetes dolog, hogy könnyebb, kedvesebb dolog farsangot rendezni, mint böjtöt ülni.

Mi, magyarok, fájdalom, nagyon is kedveljük a farsangot. Egyik régi történelmi okmányunk is ilyen formán emlékezik meg őseinkről: Magnum áldomás fecerunt.

El kell ismernünk, hogy tíz évvel ezelőtt, a trianoni katasztrófa után, egészen öntudatlanul, nem böjtöt, hanem farsangot rendezni igyekeztünk.

— Kultúrfölény! — sivitott végig hegyeken és rónaságon a nagyszerű program. Persze, az senkinek sem jutott eszébe, miszerint mérlegelnünk kellene, hogy vajjon hazánk feldarabolásánál indokul lett-e felhozva az a tény, — a világ ítélőszéke előtt —, miszerint mi magyarok annak idején elhanyagoltuk a kultúrát?.....

Máról-holnapra temérdek új intézményt hívtunk életre — régebbi intézményeink rovására. Megindult a nagy építkezés minden vonalon. Ahol egy-egy falusi, avagy tanyai iskola építésénél jó lett volna a vályog, avagy kőalapra helyezett vertfal, ott elsőrangú téglából emeltük fel az új iskola-palotát.

Természetes dolog, hogy a nagy kultúrfölényes láz, átcsapott mihozzánk is: a magyar református egyházi élet mezejére. Mi az egyszerűségnek, a takarékoságnak fáklyavivői, zászlóhordozói, máról-holnapra, a lehangosabb szószólói lettünk a nagy kultúrfölényes mozgalomnak. Sőt, ismerjük be, hogy kisebb méretekben ugyanazon az úton haladtunk, mint a magyar állam.

Nem vettük észre, hogy az állam úgy négy-öt évvel ezelőtt rátért a nagy adóztatások útjára, labirintusára. S nem gondoltuk meg

azt, hogy a nagy kultúrfölényes haladás, nagyon sok pénzébe fog kerülni a magyar református egyháznak is.

De az állam sem gondolta előre, hogy jön majd egy veszedelmes gazdasági depresszió, amelyik a termények árát leszorítja a végtelenségig. S ez a veszedelmes depresszió már itt van. Természetesen be is következett a sirás és jajgatás minden vonalon.

Békebeli búza- és gabonaárak a pengőhöz mérve — az egész csonka-hazában. De ugyanekkor négyszeres-ötszörös ruhaárak, adók, járulékok, igények, fent és lent egyaránt.

Persze, a helyzet természeténél fogva egymásután jelentkeznek soraink között az „erénycsöszök“.

Helyet próbálnak kérni a fórumon egy-némely olyan egyének, akik néhai jó Tömörkény István egyik novellája szerint, így szokták kezdeni a dikciót: Mondtam én már évekkkel ezelőtt is, de.....

Pedig, ahogy mondták, ahogy mondták... Ott tapsoltak ők is a kultúrapostolok között annak idején.

Bírálgatások, szemrehányások s az olajnak a tűzre való öntögetése helyett lássuk be férfias nyíltsággal, hogy vége a farsangnak, hogy itt a böjt. Ne nagyon álmodozunk arról, hogy az általunk felvett kölcsönöket, adósságokat, terheket majd átvállalja valaki helyettünk. Szokjunk le már egyszer arról a legújabb keletű, kegyetlen, pogány szóról: Átháritás. Mert hiszen ez a szó, csak arra jó, hogy egynémely túlságosan élelmes emberek, a szerényebb és szegényebb emberek hátán pattantsák el az ostor csapóját.

Ne úgy fogjuk fel a dolgot, mint az én — máskülönben kedves — jó Székelyhídy Béla álmosdi kollégám, aki nem régen e lap 5. számában arról elmélkedett, hogy ma már tulajdonképpen az adósegélyes egyházak viselik a közegyházi élet súlyosabb terheit. Természetes dolog, hogy az effajta cikkeknek az lenne a verbum regense, hogy át kell háritani ezen terheket az adósegélytelen egyházakra.

De hát mit szól ahhoz az én kedves kollégám, ha őt itt arról értesítem, hogy például az én gávai református egyházam, adósegély nélküli egyház ugyan s alig számlál 1000, azaz egyezer lelket és mégis évi 640 pengő közegyházi járulékot fizet?! Hát vajjon gondolja-e azt az én kedves kollégám, hogy én a kongrua- és korpótléknélküli lelkipásztor, ma már nagyon sokszor a saját lelkészi fizetésemet küldöm be a közegyház oltárára, hogy a végrehajtás katasztrófáját elhárítsam a saját egyházamról?

Hát lehet még itt valamit átháritani? Kérdezze csak meg, kedves kollégám, a kongrua- és adósegély nélküli egyházak papjait s azonnal belátja állításom igazságát. Meg aztán honnét jön ahhoz Reszege-Piskolt, hogy Kübekháza fizessen helyette?

Az átháritás gondolatát, az egyház falai

között megvalósítottuk már minden vonalon. Megfogtunk már mindent, amit csak lehetett. Ki van már kutatva a legelrejtettebb gyöngyszem is a tenger fenekén.

Ismételten írom, hogy nincs itt más hátra, mint tudomásul venni, hogy vége a farsangnak, mert itt a bőjt.

Redukálni kell tehát a saját igényeinket, ha élni akarunk. Takarékoskodnunk kell mindenütt, ahol csak tudunk. Csökkenteni kell például gyűléseink, összejöveteleink számát. A két-, háromujjnyi, vaskos jegyzőkönyvek helyett, meg kell elégednünk egy-egy néhány oldalas füzetkével. Az ilyen nehéz időkben meg kell becsülnünk azon egyházi íróinkat, akik évekig képesek olyan cikkeket írni, amelyeknek a végén sohasem találja ott az ember az effajta kitételeket: Indítványozom, hogy a közgyűlés közköltségén állítsa elő ezt, vagy azt a dolgot stb.

Nem kell hozzászoktatnunk a fiatalabb lelkészgenerációt ahhoz, hogy hivatalos összejövetelek, konferenciák címén nyolc-tíznapra ott hagyja a saját gyülekezetét, egyházát. Az angol azt mondja: „Az idő pénz.” A magyar azt mondja: „Sok beszéd — szegénység.” Nem gondolják azt sokan, hogy milyen szegénységre vezet bennünket a saját otthonunk, egyházunk, tüzehelyünk elhagyása. A reprezentálást, mint eddig, bízzuk ezután is a választottakra.

Nem a konferenciák ellen beszélek én itt. Csak arra kérem tisztelettel mindazon férfiakat, akik ezen összejöveteleket rendezik, hogy egy-kétnapos összejövetelnél hosszabb tartamú konferenciákat ne tartsanak.

S ne hitessük el magunkkal, hogy híveink teherbíróképességének — az ilyen nehéz időkben is — valami távolfekvő határai vannak. Éppenezért őszinte szeretettel kérem ezen a helyen, a népies egyházi sajtó vezéreit, hogy ezután a Téli Újság és a naptárak árát lehetőleg mérsékeljék. Inkább érjük be ezen sajtóorganumoknál csekélyebb tartalommal, mintsem a végtelenségig emeljük az előfizetést, az árakat. Ne tegyük ki híveinket annak, hogy a mai nehéz időkben, az olcsóbb világi sajtó kiadványait vásárolják, a saját kiadványaink helyett. Jobban szeretem én, ha az anyaszentegyház hívei a mozi és a színház helyett a templomot látogatják.

Könnyelmű adósságoktól, kölcsönöktől óvjuk egyházainkat, híveinket.

Győződjünk meg arról az igazságról, hogy hazánk feldarabolásánál, ott szerepelt a nemzetiségi agitátorok ajakán ezen közmondás is: Akié a föld, azé a haza.

A tékozlás bűn volt minden időben. De ma nagyobb bűn, mint ennekelőtte. Aki ma is tékozol, vétkezik hazája, nemzete ellen.

Legyen már egyszer vége a farsangnak, mert itt a bőjt, a nagy magyar bőjt.

Éljük át ennek napjait méltó komolysággal, megbánással, bűneink megsiratásával.

Térjünk meg a mi Istenünkhöz, hogy a nagy magyar bőjt után adjon a mi nemzetünknek boldog húsvétot, feltámadást!

Baráth Imre.

*

Nagyon kedves munkatársunkkal teljesen egyetértünk abban, hogy nagyon erősen takarékoskodni kell. Csak abban térünk el tőle, hogy mi a „kultúrfölény” érdekében kiadott összegeket nem tartjuk tékozlásnak. Aminthogy ő is evégből kívánja a Téli Újság stb. terjesztésének biztosíthatását. A kultúrára adott pénz, ha momentán túlfeszítés is, végül meghozza az eredményt. De a sok napidíj, úti költség, tiszteletdíj, adminisztrációs kiadás, nyomtatvány, rubrika stb., szóval: ez a bürokratikus „demokrácia”, amiben nyakig vagyunk, ez mindörökre odamaradó kiadás. K. B.

EBBŐL A VILÁGBÓL

A tanítói nyugdíjjarulékokról.

Kezembem van a vallás- és közoktatásügyi miniszterium számvevősege IX. osztályának egyházam tanítói nyugdíjjaruléka vonatkozó elszámolása s tudván, hogy e súlyos elterhelés nemcsak az én egyházam nyüge, hanem közgyűlési életünk elviselhetetlen terhe — s még mindig tisztázatlan kérdése; ismertetem e kimutatást.

Egyházamra háromtanerős iskolája után 1926 dec. 31-iki kelettel 19.890,000 korona vetetett ki nyugdíjjarulékból 1924 júl. 1-ig visszamenőleg — sok bajjal küzdő vagyontalan egyházunk — miután egyházmegyei közgyűléseinken hiába tettünk felterjesztéseket s bár nagy kuruckodással meg is tagadtuk e járulékok fizetését — ereje felett igyekezett ezirányú kötelezettségeit is viselni s a közölt elszámolás szerint 1926 dec. 31-ig ki is fizettünk 16.703,622 koronát s így 1927 jan. 1-re 3.186,378 korona hozatott át terhünkre 254 P 91 fillérben.

1927 jan. 1-től 1930 febr. 1-ig 1962 P 48 fill. a kivetett járulék — a pótdíj 124 P 11 fill., a kezelési költség 37 P 21 fill. — erőnk felett fizettünk ez időben is, két évben kaptunk segélyt is e célra, ide utaltatott iskolai dologi segélyünk is — s lefizetésünk alapján, járulék címen 1897 P 24 fill., pótdíj címen 62 P 71 fill., kezelési költség címen 21 P 31 fill. számoltatott el s hátralékunk 1930 I. 31-én járulékból 320 P 15 fill. pótdíjban 61 P 39 fill., kezelési költségben 15 P 90 fill.

Szegény egyházam ezek szerint háromtanerős iskolája után 1930 febr. 1-ig lefizetett 3317 P 51 fillért és tartozik még 397 P 44 fill.-rel.

Kérem, ezerszer kérem: elviselhető-e ez a teher; lehet-e megtartani a konjunktúrában beállított járulékokat, a mai nagy gazdasági összeroppanásban? Miért nem úgy állapították meg azok a nyugdíjak, hogy ne kíván-

janak ily szörnyűséges elterheléseket — és vajjon ily áldozatokkal nem tudtunk volna mi magunk felekezeti tanítóink részére megfelelő nyugdíjintézetet teremteni? Hogy a nyugdíjalap megsemmisült, ez talán rajtunk kívül fekvő ok s az 1924 júl. 1. előtti nyugdíjigények kielégítését még sem lett volna szabad egyházainkra visszahárítani s még kevésbé lett volna szabad e terhet vállalni. Egyházam 1926—1927-ben kapott nyomorúságos helyzetére tekintettel hárommilliónyi segílyt a nyugdíjárulékai rendezésére, 1928-ban már megszűnt e segíly. Egyházhatóságaink útján kértem a kultuszminisztertől folyósítását s csodálatos, kérvényem előbb a püspöki hivatal útján, később a Tanfelügyelőségtől azzal jött vissza, nevezem meg honnan, minő alaphól kapta egyházam a nyugdíjáruléki segílyt; végtelen zavarba jöttem, merthiszen e segílyről csak annyit tudtam esperes urunk értesítéséből, hogy a kultuszminiszter úr egyházmegyénkben négy egyháznak juttatott hasonló címen s így felvilágosítást sem tudván adni, a segíly végleg elmaradt.

Mindezek az én egyházam unalmas dolgai s hogy mégis pertraktálom, azért teszem, hogy áttérhessek e nyugdíjárulékok közérdekűségére s annak leszegezésére, hogy mily különböző elintézetést nyert egyházainkban ennek ügye és mily egyenlőtlen teherviselésre vezetett.

Ha értesüléseink a valóságnak megfelelnek, vannak iskolafenntartó egyházak, melyek nagy százalék engedményt kaptak e nyugdíjárulék fizetésénél s ahol megértés volt a községek és vármegyék vezetőségében, még könnyítést hozott, mivel még a békebeli járulékok viselésétől is megszabadultak az egyházak; ahol azonban egyik sem történt — nem tudják fizetni és legyűzni e terhet.

A körülöttem levő egyházak nem fizetik a nyugdíjárulékot, a kultuskormányzat nem tett még erélyesebb intézkedést biztosítására s bár futnak az évek, e kérdés körüli homály nem világosul. Maga a Kultuszminiszter úr is kijelentette egy ízben, hogy e nyugdíjárulékok enyhítése a közeljövő feladata — s így vajjon célszerű-e ma egyáltalában fizetni?

Vegyük elő azért ismételtlen e kérdést és tudakozzuk meg teljes anyagát: mi lesz jobb, fizetgetnünk, vagy begombolkozunk? Válla-e közegyházunk intézősége e súlyos terhet, avagy csak reánk parancsolás? Megvan-e a kultuskormányzatnak a joga, hogy az amúgy is magas járulékot, pótdíjjal, kezelési költségekkel dúzzassa? Lehet-e, szabad-e az egyházak más célt szolgáló segílyeit (isk. dologi segíly, tandíjpótló segíly) egyszerűen elvenni és nyugdíjárulékra átutalni? stb.

Ezek a kérdések nem újszerűek — de nem is vesztették el aktualitásukat s valóban szükséges volna, ha kiváló jogászunk, mélt. Kun Béla egyetemi tanár úr s egyházhatóságaink funcionáriusai megnyugtatásunkra is — nagy jelentőségénél fogva is — szerény kérdéseim

kapcsán megvilágítanák a nyugdíjárulékok még mindig megoldatlan súlyos problémáját. Álmosd, 1930 febr. hó.

Székelyhidy Béla,
református lelkész.

HALOTTAINK

Lévay Mihály nagykeresii lelképásztor, a bihari egyházmegye esperese hosszas szenvedés után március 4-én befejezte áldásos, munkában és eredményekben gazdag életét. Március 6-án délután temették el nagy, megérdemelt részvét mellett. Az igaznak emlékezete áldott.

Csaplár Aladár nagykeresii tanítóképzőintézeti tanár munkás élete 48-ik évében meghalt. Áldás emlékére.

KÜLÖNFÉLÉK

Horthy Miklós kormányzó úr országglásának tizéves fordulóját az egész nemzet ünnepelte. Debrecenben mindegyik felekezet templomában volt istentisztelet; a református Nagytemplomban dr. Révész Imre mondott imádságot. A városi törvényhatóság díszközgyűlésén Vásáry István polgármester terjesztette elő a kormányzó úr üdvözlésére irányuló javaslatot, míg az ünnepi beszédet a magisztrátus felkérése folytán dr. Kun Béla egyetemi tanár mondta. H. Kiss Pál országgyűlési képviselő lelkes hozzászólása után a törvényhatósági bizottság nagy lelkesedéssel fogadta el a hódoló javaslatot. Hajdúmegyében Maday Gyula országgyűlési képviselő, Bihar megyében Miskolczi Pál felsőházi tag volt az ünnepi szónok ugyanezen alkalommal. Hallgassa meg az Egek Úra azt a sok jó kívánságot, mely e nevezetes napon elhangzott.

Dr. Baltazár Dezső püspök összeköttetései-nek felélénkítésére Párizsba és Londonba utazott. Külföldi útjáról püspök úr március hó 6-án, délben érkezett haza, Debrecenbe. Püspök urat megérkezése alkalmával hívei és tisztelői az állomáson igen nagy számmal várták. Püspök urat az állomáson megérkezése alkalmával Molnár Ferenc lelkész üdvözölte szeretetteljes szavakkal.

A debreceni református Ispotály fennállásának és megszakítás nélküli működésének 401-ik évfordulóját az ispotályi templomban 1930. évi március hó 9-én, délután 5 órakor tartandó kegyeletes emlékünnyepéllyel üli meg. Az ünnepély sorrendje: Kezdő-ének: XC. zsoltár 1. v., Főének: XXXIII. zsoltár 1. és 2. verse. Bibliát olvas és imádkozik Kolozsváry Kiss László, Árpád téri lelkész. Árokháti Béla: „Ima.“ Előadja a Református Tanítók Vegyeskara, Bodnár Lajos zenetanár, karnagy vezetésével. Prédikál és úri imát mond dr. Kállay Kálmán, egyetemi theol. tanár. Gabriel Ch. H.: „A

mennyben otthonom . . . Éneklí Nagy András, református orgonista-kántor. Molnár Ferenc ispotályi felügyelő-lelkész megemlékezik az Ispotály alapítójáról és minden időbeli kegyes jóltevőiről. Lányi Ernő: „Hálaének.” Előadja a Református Tanítók Vegyeskara, Bodnár Lajos zenetanár, karnagy vezetésével. Imádkozik Baja Mihály Kossuth uccai lelkész. Záró-ének: CV. zsoltár 1, 2. és 3. verse.

A kollégiumi Kántus Nagy József, Vecsey Imre és neje Bruckner Karolina, Kövesdi János, Hegedüs István és neje Bruckner Róza, Magyar-Kegyes-Kádár István, Fráter Ida, Sipos Margit, Stáhl Henrik, Tóth Sámuel, G. Szabó Sámuel és neje Budaházi Emilia, Hegyi Mihály, Liszka Nándorné szül. Varga Mária, Szakácsi András kegyes alapítók emlékére a Kollégium dísztermében emlékünnepelet rendez a következő műsorral: Gyászdal: Éneklí a Kántus. Megnyitó beszédet mond dr. Kállay Kálmán ny. r. egyet. tanár. Jutalmazottak megnevezése. Dalokat énekel Kováts Kató úrleány, zongorán kíséri Tóth Lili úrleány. Hoppe: Szerelmem. Éneklí a Kántus. Elbeszélés. Felolvassa dr. Nagy Sándor református főgimnáziumi vallástanár. Aliquis: Zengjen hálaének. Éneklí a Kántus. Petőfi a Hortobágyon c. melodramát előadja Tantó Sándor III. é. th. Cimbalomszóló. Előadja Kecskeméthy József IV. é. th. Szentirmai-Huber: Népdalok. — A Kántust Szigethy Gyula főiskolai énektanár vezeti.

A theológus ifjúság 1930. évi március hó 9-én, délután 5 órakor a kollégium dísztermében jótékony célú ünnepélet tart. Műsora a következő: Tompa—Horváth: Ima. Éneklí a Dóczi-leánygimnázium énekkara. Megnyitó beszéd. Tartja dr. Varga Zsigmond, a hittudománykar dékánja. Gyula diák: Bolondozás a temető szélén. Zivuska Andor: De szeretnék egyszer hazamenni. Petőfi S.: Dalaim. Szavalja Molnár Elemér theológus. Magyar nótákat játszik a Kántus zenekara. Tagjai: Szakáts József, Nádudvary Jenő, Molnár Vince, Kecskeméthy József, Harányi Gyula, Szabó Pál, Fejzész Frigyes, Kelemen Ferenc, Zsátkovits András, Dedinszky László, ifj. lovag Stepper Károly egyetemi hallgatók. Haragosok. Parasztkomédia 1 felvonásban. Előadják: Dombó Béla, Barcsa János és Kállay Imre theológusok. Szólóének. Éneklí: Nádudvary Jenő theológus, a Kántus-zenekar kíséretével. Vigszavalat. Kállay Imre theológus. Népdalegyveleg. Éneklí a Dóczi-leánygimnázium énekkara. Az énekkart Horváth Károly leánygimnáziumi énektanár vezeti. Az ünnepélet az elsőéves theológusok rendezik.

Készülő bibliai kommentár. A Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai R.-T. végrehajtóbizottsága nagyfontosságú műnek, egy két-kötetes ó- és új-testamentumi bibliai kommentárnak a kiadását határozta el. A tudományos alaposága mellett gyakorlati célokat is szolgálni kívánó kommentár szerkesztésére Hamar István budapesti theol. tanárt kérte fel, aki már

érintkezésbe is lépett a kiadó által a munkában résztvevésre felhívott férfiakkal. Eddigélé már biztosítva van, a szerkesztőn kívül, Czeglédy Sándor, dr. Kállay Kálmán és dr. Budai Gergely közreműködése. Addig is, míg a művet illetőleg a kiadó és a szerkesztőség bővebb tájékoztatást nyújt, felhívjuk arra a lelképásztorok és a Bibliát tanulmányozva olvasni szeretők figyelmét.

Református lelkészek a vármegyei törvényhatósági bizottságokban. Az őszön lezajlott megyebizottsági tagválasztás alkalmával a vármegyei törvényhatósági bizottság tagjai közé a dunamelléki egyházkerületből 23, a tiszán-inneni egyházkerületből 22, a dunántúli egyházkerületből 31, a tiszántúli egyházkerületből 100 lelkész került be rendes és póttagul.

A debreceni Kálvin-ház létesítésére a Templomegyesület szeretetvendégségek rendezését vette tervbe. Az első ilyen szeretetvendégség március hó 3-án, hétfőn este volt, igen szép és előkelő közönség részvételével. A szeretetvendégségen a Kálvin-ház nagyfontosságát és létesítésének szükségességét Kolozsváry Kiss László lelkész, a Kálvin-ház szakosztály elnöke ismertette. A szeretetvendégségen befolyt adományok jelentékenyen növelték a Kálvin-házalapot.

TARTALOM: K. B.: Alkotmányi különösségek. — Egyház: Dr. Hajdú Gyula: Kikísérjük-e a temetőbe a halottakat? — Közélet: Baráth Imre: Farsang és böjt. — Ebből a világból: Székelyhídy Béla: Tanítói nyugdíjjarulékokról. — Halottaink. — Különfélék. — Pályázat.

Pályázati hirdetés.

A Dóczi-intézet igazgatótanácsa pályázatot hirdet a Dóczi-intézet tanítónőképzőintézetében újonnan szervezett vallástan és egyéb tárgyak tanításával egybekötött rendes tanári tan-székre. Javadalom az állami mérték szerint. Pályázhatnak olyan tanárok, akiknek református lelkészi oklevelük és a magyar-német szakcsoportból középiskolai, vagy tanítóképzőintézet tanári oklevelük van. A kellően felszerelt pályázatok a Dóczi-intézet igazgatótanácsához címezve, ez intézet tanítónőképzőintézetének igazgatóságához április hó 1-ig adandók be.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:

Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagyszerkedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománo-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődéje

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

öntenek a legfinomabb harang-
öntőzetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyít-
ják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb.,
stb., majd legújabbán a soproni, celledömölki,
székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és
kaposvári országos kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megegyezésére.

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Összes szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

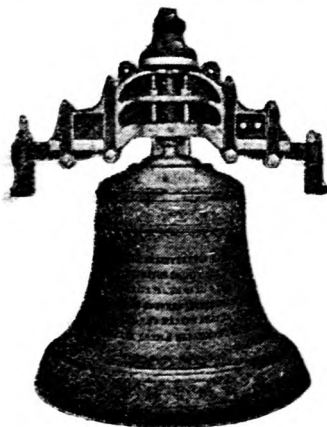
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi
református egyház részére
készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párizsi világ-
kiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari
kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézmű-
ipari tárlaton kormánydísz-
oklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári,
szentesi és szombathelyi
kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen
szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—671.

Harmincezer példányban

forog a reformátusok kezén,
tehát a gyakorlat igazolja,
hogy a legjobban bevált
munka

Az én vallásom

című könyvecske, amelyikből
most jelent meg a könyv-
piacon a

negyedik tízezer.

Tartalmazza imádságokon kí-
vül a református hittant,
erkölestant, egyháztörténel-
met és a magyar református
egyház legújabb statisztikai
adatait. —

Évek óta

sok egyház adja összes
konfirmandusainak

emlékül

hitőkben való szilárdítás végett.

Aranynyomású díszes kötésben
darabja 66 fillér.

Kapható a

„MÉLIUSZ”

könyvkereskedésben

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF ÚT 26.

Telefonszám: 270.